

Скупштина општине Вршац на својој седници одржаној
04.12.2009. године, усвојила је

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА
ИЗБЕГЛИХ И ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА У ОПШТИНИ
ВРШАЦ 2009-2013

Вршац, децембар 2009. године

УВОД

Уводна реч председника општине Вршац

Вршац је град богате прошлости. Генерације људи, у протеклих неколико векова, давале су свој печат граду под вршачком кулом. Улице, тргови, зграде, паркови, али и приче, предања и легенде – сведоче о томе са колико су љубави и пажње наши преци градили овај град. Историја Вршца нас свакако чини поносним, али, истовремено, и обавезује да са одговорношћу наставимо и будућим генерацијама оставимо још лепши град.

Ново време доноси нове изазове. Данас у 21. веку, неопходно је да у складу са околностима дефинишемо нашу визију развоја. Наша визија је: Вршац као мали – велики град. Мали – због броја становника. Велики - због квалитета живота. Акциони план који је пред вама, представља наш план како да остваримо ову визију. Желимо да Вршац градимо као економски развијену, демократску и социјално одговорну општину. Тако је и Локални план акције за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица, који има за циљ да олакша живот и поспешу интеграцију наших суграђана који су свој трајни или привремени дом нашли у нашој општини, усмерен у том правцу. План, с друге стране представља израз принципа солидарности и једнаких могућности али и нашу вољу да се најугроженијим друштвеним групама, међу којима су и избегла и интерно расељена лица, пружи додатна друштвена подршка.

Индустријска зона, нова радна места, толерантна атмосфера, добри међунационални односи, атрактивна култура, квалитетно образовање, стручна здравствена заштита, врхунски спорт, усклађени урбанистички развој, јавна безбедност, брига о социјално угроженим групама - то су циљеви које морамо да реализујемо уколико желимо да наша визија заживи. Општину Вршац не чини само град – већ и 22 села. Обавеза свих нас је да живот у селима учинимо сличним животу у граду што је више могуће.

Вршац је град богате прошлости, али може бити и град још боље будућности. Ништа није настало а да пре тога није било део нечије визије, ипак, није довољно само имати визију. Неопходно је уложити огромну енергију и труд како би сви планови постали реалност. И визију и енергију имамо. Зато – хајде да то заједно урадимо.

Уверен да ће План послужити свим заинтересованим и одговорним институцијама, организацијама и појединцима да појачају своје активности и постигну боље резултате у раду, захваљујем свим актерима који су учествовали у његовом креирању.

Председник општине Вршац
Чедомир Живковић

Шта је Локални план акције за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица

У овом документу под процесом *Локалног акционог планирања унапређења положаја избеглих¹ и интерно расељених лица² (ИРЛ)* подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот избеглих и интерно расељених лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода 2009/2013 године. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у заједници у планирању и примени плана. *Локални акциони план унапређења положаја избеглих и интерно расељених лица* посматрамо као резултат планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

У оквиру овог документа, под *избеглим и интерно расељеним лицима* подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица (ИРЛ) у општини Вршац, настао је као резултат учешћа у пројекту *Поддршка институцијама Владе Републике Србије које су надлежне за избегла и интерно расељена лица*. Општи циљ Пројекта је проналажење решења на нивоу државе која ће пружити подршку Влади Републике Србије да на ефикасан и одржив начин одговори на потребе избеглих и ИРЛ. Пројекат финансира Европска унија, а спроводи Међународна организација за миграције (International Organisation for Migration – ИОМ). Корисници Пројекта су институције Владе Републике Србије које су надлежне за избегла и интерно расељена лица: Комесаријат за избеглице Републике Србије (КИРС), Министарство за Косово и Метохију (МинКиМ) и Министарство рада и социјалне политике (МРСП), као и друга надлежна министарства, општинска повереништва за избегла и интерно расељена лица и *одабране општине/градови*.

Стратешки оквир пројекта одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за решавање питања избеглих

---

¹ **Избеглица** је особа која је против своје воље расељена из свог завичаја или места пребивалишта. До проширења дефиниције избеглице дошло је 1938., када су у ову категорију сврстане и особе са објективно утемељеним страхом од прогона због етничке и верске припадности или политичких убеђења, да би се потом овај термин проширио и на све оне људе који су побегли из својих домова на друга места унутар својих земаља. Данас се овај појам односи на тзв. расељена лица. Избеглички статус траје све док лице не добије ново место пребивалишта или се врати кући.
(<http://sr.wikipedia.org/wiki/Избеглица>).

² Не постоји правна дефиниција за **интерно расељена лица** као што постоји за избеглице. Међутим, Унијатед Натионс репорт користи дефиницију: интерно расељена лица су лица, или групе лица, који су били присиљени да побегну или да напусте своје домове или места уобичајеног боравања, а резултат или како би се избегли ефекти оружаног сукоба, генерализирана ситуацијама насиља, кршења људских права или природних катастрофа, и који нису прешли међународно признате државне границе. Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права (http://en.wikipedia.org/wiki/Internally_displaced_person)

и интерно расељених лица и другим националним стратешким документима од значаја за ову област. У циљу координираног рада, коришћења научних лекција и најбољих пракси, овај Пројекат узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике. Креирање и спровођење локалних акционих планова за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Локални план акције за унапређење положаја избеглица и ИРП доноси се на период од 5 година, са детаљном разрадом активности за 2009/2010 годину.

Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Вршац, заснивао се на интерактивном приступу чије су оновне методолошке карактеристике да је:

- локални – спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- партиципативан – укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим и интерно расељеним у локалној заједници;
- утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама унапређења положаја избеглих и интерно расељених;
- прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и промени којој се тежи;
- користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних података о положају и потребама избеглих и интерно расељених лица у општини Вршац коришћена је база података општинског повереника, центра за социјални рад, база података ромског координатора, резултати интервјуа са потенцијалним корисницима/цама и састанака са локалним актерима, статистички подаци, подаци Комесаријата за избеглице Републике Србије.

Процес израде Плана, спроведен је у периоду фебруар-октобар 2009. године.

Учесници у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Вршац, формирана је радна група коју су чинили представници/це: локалне самоуправе као носиоца процеса и формалног доносиоца овог документа, институције система које се на локалном нивоу баве питањима социјално угроженим лицима и Комесаријата за избеглице Републике Србије.

ОПШТИНСКА РАДНА ГРУПА		
Име и презиме	Организација	Функција
Љиљана Ракић	Комесаријат за избеглице РС	Окружни координатор
Биљана Михајловски	Општинска управа Вршац	Повереник за избеглице
Дејан Пантовић	Општинска управа Вршац	Начелник Одељења за ЛЕР, привреду и друштвене делатности
Калнак Гордана	Општина Вршац	Члан већа (социјална питања)
Драган Петровић	Центар за соц.рад Вршац	Директор
Урош Недић	НВО	НСХЦ – сарадник
Чедо Пупавац	Удружење избеглица "Божур" Вршац	Председник удружења

Улога Општинске радне групе била је да:

- креирају планове на решавању проблема избеглих и ИРЛ лица, да ефикасно и на одржив начин задовоље њихове потребе као и дефинисање правца будућег развоја;
- унапреди сопствене капацитете за планирање кроз одговарајуће обуке организоване од стране ИОМ-а;
- обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим и интерно расељеним;
- размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- планира праћење и оцењивање успешности примене локалног акционог плана;
- ради на писању завршног документа;
- иницира јавну расправу о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Скупштини општине Вршац на усвајање.

На изради овог документа у консултативном процесу посебан и највећи допринос дали су потенцијални корисници будућих програма и пројеката из избегличких насеља на територији општине Вршац. Захваљујемо и осталим актерима укљученим у прикупљању податка значајних за ЛАП: Центру за социјални рад и невладиним организацијама са територије Вршац.

Посебну захвалност изражавамо Комесаријату за избеглице РС и ИОМ пројектном тиму.

Сажетак / Резиме

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица (ИРЛ) у општини Вршац (2009.2013) је документ који изражава

дугорочна опредељења локалне самоуправе да побољша услове живота и могућности за интеграцију избеглих и интерно расељених у локалну заједницу. Овај План је заснован на свеобухватној анализи ситуације релевантне за унапређења положаја избеглих и интерно расељених. Акциони план је усмерен ка свим особама у општини Вршац које су биле изложене присилним миграцијама и егзистенцијалним тешкоћама.

Главни правци деловања усмерени су ка: побољшању социјално-материјалних услова за интеграцију избеглих и интерно расељених у руралним срединама, са посебним нагласком на трајном решавању стамбеног питања (откупом и адаптацијама сеоских кућа и интензивним програмима запошљавања.

У оквиру наведених општих циљева, акционим планом утврђује се низ оперативних задатака:

- у периоду 2009-2011. година, стамбено збринути 15 најугроженијих избегличких и ИРЛ породица откупом 15 кућа у руралним срединама;
- у периоду 2009-2013. година, обезбедити средства за грађевински материјал за завршетак започете градње стамбене јединице или адаптацију постојећих, за 30 стамбених јединица у сарадњи са КИРС;
- до краја 2012. године стамбено збринути 15 најугроженијих породица изградњом 15 стамбених јединица + 3 стамбене јединице за социјално угрожено домицилно становништво;
- у периоду 2009-2013. године подстицати самозапошљавање средствима локалног фонда за покретање малог породичног бизниса у сарадњи са МСП и Фондом за развој АПВ.

Процењује се да ће за реализацију Локалног плана у периоду 2009-2013. године бити потребно око 800.000 EUR. Део потребних средстава обезбедиће општина, активирањем већ постојећих и издвајањем додатних ресурса, а остала недостајућа средства, прибави ће се од надлежних министарстава Владе Републике Србије, донаторских и других извора финансирања.

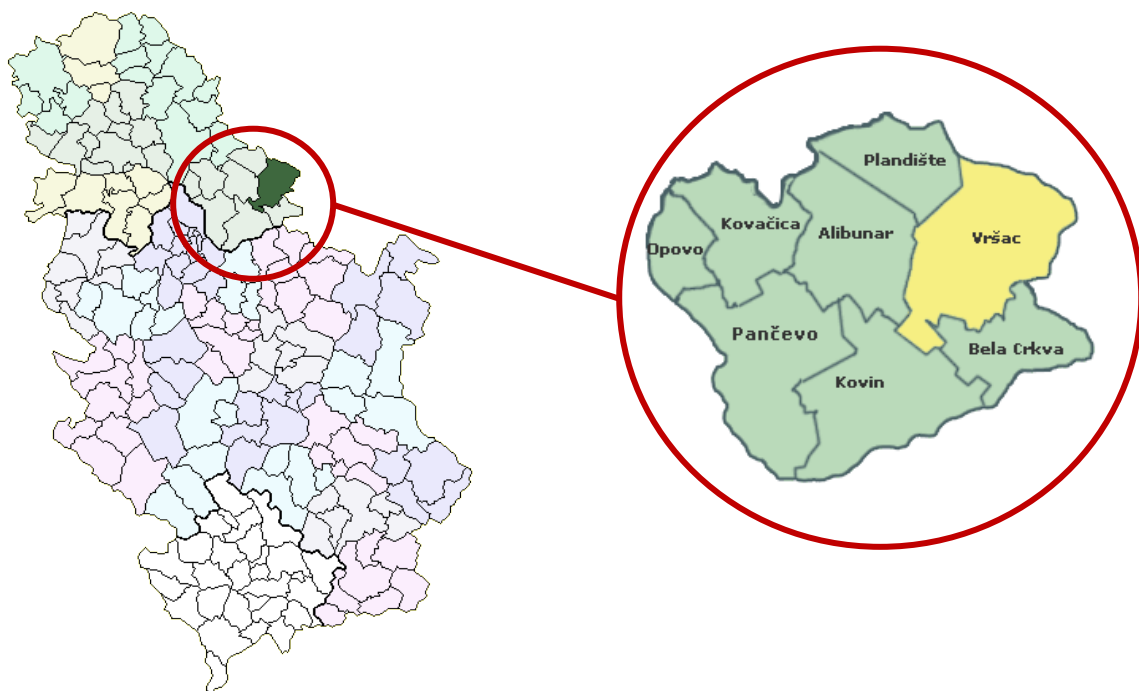
Локални план, као свој саставни део има детаљне планове за имплементацију који обухватају **локалне структуре и различите мере и процедуре** које ће осигурати његово успешно спровођење.

Сруктуру за управљање процесом примене ЛПА, након његовог усвајања, представљаће *Савет за управљање миграцијама и трајна решења*. Савет ће, као део свог будућег рада, направити *План управљања применом Локалног плана*.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са ЛПА, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници - партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду који ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада као и информисање јавности.

ПОГЛАВЉЕ 1.

Основни подаци о општини Вршац

Слика 1: локација Јужног Баната и општине Вршац на карти Србије

Географски подаци о општини

Слика 2: општина Вршац

Укупна површина града износи 10 км² са 180 улица, 11 тргова и 3 булеварара. Надморска висина у центру града је 94 метара.

Особеност географског положаја Вршца и особина рељефа подручја општине, чине не само различитост у односу на већину других панонских градова, него и разноликост, богатство и лепоту предела.

Вршац се налази на 45⁰ 7' 11" северне ширине и 21⁰ 17' 54" источне дужине на надморској висини од 118 м, површине 10 км².

Основни елементи који карактеришу географски положај су:

- Припадност Панонском басену,
- Погранични положај и близина Румуније,
- Висинска разуђеност рељефа нетипична за простор Војводине,
- Развијена путна мрежа и добра саобраћајна повезаност са окружењем.

Најзначајнија предност Вршца, у односу на окружење је изузетно стратешко повољна географско-саобраћајна локација, јер се општина налази на важном међународном путном правцу Е-70, који спаја два паневропска коридора, и то X и IV.

Вршац, један од најлепших банатских градова, налази се у североисточном делу Србије, односно југоисточном делу Војводине уз руб Панонске низије, у подножју и на обронцима Вршачких планина. Део територије општине Вршац заузима простор природног резервата Делиблатске пешчаре, познате као "Европска Сахара".

Налази се североисточно од Београда на удаљености од 84 километара, од границе са Румунијом удаљен је свега 14 км (од Темишвара 77 км), а од Новог Сада удаљен је 147 км. Суседне општине су: Бела Црква, Ковин, Алибунар и Пландиште; а већа насеља која се налазе у окружењу су: Опово, Ковачица, Алибунар, Пландиште, Бела Црква, Ковин, Панчево.

Општина по величини територије спада међу највеће у Војводини (налази се на 4. месту по величини војвођанских општина). Град Вршац је седиште општине у југоисточном делу Баната. Подручје општине Вршац заузима 801 км² и обухвата 24 насеља.

Вршац одликује добра повезаност са околним местима, као и градовима у овом делу Војводине, и то како у друмском тако и железничком саобраћају. У самом Вршцу налази се железнички гранични прелаз према Румунији а друмски код Ватина. На три километра од центра града налази се Пилотска академија ЈАТ-а, а у оквируњу и аеродром за мање авионе и avio-taxi.

ПРИВРЕДА

Пре два века Вршац као административно седиште, постаје центар друштвеног живота и привредних активности у овом делу Баната. Од тог времена развија се пољопривреда, занатство, трговина, индустрија и друге делатности, што чини основу економских и друштвених односа.

Данас Вршац представља регионални центар динамичних привредних активности у коме се развија конкурентно пословно окружење. Последње деценије забележен је интензиван развој малог и средњег предузетништва.

Главне индустријске гране:

- Хемијска и фармацеутска индустрија
- Прехрамбена и кондиторска индустрија
- Производња вина и пива
- Грађевинска индустрија

Пољопривреда – Носиоци привредог развоја у Вршцу су:

- Хемофарм Стада
- Swisslion и Кондивик корпорација
- Вршачки виногради
- ДКП Други октобар
- Бројна мала, средња и микро предузећа

Табела 1: Број регистрованих предузећа у Вршцу³

Сектор	Број предузећа
Индустрија и рударство	62
Пољопривреда и рибарство	52
Шумарство	0
Водопривреда	1
Инжењеринг	6
Транспорт и комуникације	5
Трговина	108
Услуге и туризам	6
Занати	11
Становање и комуналне делатности	0
Финансијски и други сервиси	35
Едукација и култура	215
Здравствена и социјална заштита	13
Социо-политичке организације	312

У Вршцу је регистровано 1200 предузећа у 2007. години. Од регистрованих предузећа одређени број није активно. Број предузећа које је предало годишњи финансијски обрачун пореској служби у ствари је бољи показатељ нивоа пословних активности града.

Табела 2: предузећа која су поднела завршни рачун за 2007. годину⁴

Укупан број предузећа	908
Предузећа са оствареним профитом	557
Позитивним резултатом у 2007	317
Негативним резултатом у 2007	240
Непрофитне организације	351
Укупан износ профита пријављеног у 2007 у дин.	1,044.6 М
Број нових предузећа која су предала финансијски извештај (у односу на 2006)	48

Највећи индекс раста зарада остварен је у 2001. години (269,09%), док је најмањи забележен у 1995. години (1,47%). Највећи пад зарада забележен је у 1999. години и износио је 51,65%.

³ Извор: Општине у Србији 2006. Републички завод за статистику

⁴ Извор: Општинска управа прихода

Национални доходак по глави становника у Вршцу је 153% од националног доходака просека у Србији. Међутим, већина овог релативног просперитета је зависна од производње/прераде хране:

Табела 3: национални доходак по секторима⁵

Индикатор	Србија	Војводина	Вршац
Пољоприведа, рибарство, шумарство	156.437.867	65.573.667	1.458.249
% од укупног	17,0	22,5	14,25
производно/прерађивачка индустрија	294.890.188	108.148.656	6.018.705
% од укупног	32,1	37,2	58,83
Енергија и друге комуналије	17.710.789	8.478.334	729.117
% од укупног	1,9	2,9	7,13
Изградња	67.323.353	13.046.122	413.664
% од укупног	7,3	4,5	4,04
Трговина	226.919.194	64.287.755	763.653
% од укупног	24,7	22,1	7,46
Туризам	16.602.919	3.085.440	105.603
% од укупног	1,8	1,1	1,03
Логистика	95.716.030	20.371.707	550.259
% од укупног	10,4	7,0	5,38
Комерцијалне услуге	38.916.575	7.083.135	190.241
% од укупног	4,2	2,4	1,86
Јавна управа и друштвени сектор	4.216.057	988.662	1.878
% од укупног	0,5	0,3	0,02
Укупно	918.732.972	291.063.478	10.231.451
	100,0	100,0	100,0

Природни ресурси општине Вршац су:

- пољопривредно земљиште,
- шуме и шумско земљиште,
- водене површине,
- минералне сировине

Пољопривредно земљиште - пољопривредно земљиште обухвата око 65.000 ha и представља базу природних ресурса. Територија општине Вршац припада реону пољопривредне ратарске производње са производњом свих основних ратарских култура, а такође и лековитог, ароматичног и зачинског биља. Изузетне природне погодности постоје за развој виноградарства и воћарства. На подручју општине се нарочито развија сточарство.

Шуме, шумско земљиште и ловна подручја - Према условима основни циљеви коришћења и уређења шума су: Унапређење стања шума и повећање површина под шумама. Пошумљавање се може спровести на земљиштима VI, VII и VIII класе пољопривредног земљишта, у оквиру јаловишта, у граничним зонама индустријских постројења и саобраћајница и у оквиру изворишта вода.

⁵

Извор: Општине у Србији 2006. Републички завод за статистику

Основни правци развоја ловства су:

- повећање бројности популације ситне и крупне дивљачи, нарочито аутохтоних и економски највреднијих врста (јелен, срна, дивља свиња),
- побољшање структуре (полне и старосне) популације крупне дивљачи и квалитета трофеја,
- очување ретких и угрожених врста,
- успостављање оптималних стања дивљачи по врсти и броју у складу са бонитетним могућностима станишта.

Водоснабдевање, коришћење и заштита вода – На територији општине Вршац налазе се значајни ресурси квалитетних подземних вода довољних за снабдевање становништва и индустрије (изворишта Павлиш и Стража). На локалитету код села Месић евидентирано је извориште нискоминерализоване воде, којој се због особина које поседује приписује и лековито својство. Истражни бунар бушен је до дубине од 68 m, а вода је пронађена на дубини између 50 и 65 m. Канал ДТД представља веома велики природни потенцијал, који ће бити валоризован кроз коришћење у саобраћајне, спортско-рекреативне и туристичке сврхе. Река Караш има своје потенцијале пре свега у туристичком и енергетском смислу. Велике површине под рибањацима обогаћују природне ресурсе општине.

Вршачи предео је прилично сиромашан водотоковима природног порекла. Једина река је Караш, који извире у Румунији и протиче недалеко од Вршца. Месић, највећи од неколико потока, извире у брдима изнад истоименог села и протиче кроз сам град. На територији јужног Баната изграђена је од XVIII века до данас, читава мрежа канала за одвођење атмосферских и подземних вода. Највећи је канал Дунав-Тиса-Дунав, који пролази на око 10-так километара од Вршца. У самом граду је вештачко језеро које је уређено као градско купалиште, а у близини, у Великом риту постоји рибањак површине 9065 ha, познат и као станиште великог броја врста барских птица и друге дивљачи.

Подручје обилује многобројним планинским изворима, артешким бунарима, изворима термалне и нискоминералне воде, ритским воденим површинама и рибањацима. У непосредном окружењу је природни резерват Делиблатске пешчаре и реке Дунав и Нера.

Број насеља у општини са природним водотоковима је 15.

Предметни простор припада Банатском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода.

Заштиту од поплава водама река Караш и Нера могуће је рационално реализовати само уз сарадњу са суседном Румунијом, односно обезбеђењем рада бројних акумулација у Румунији и адекватном прерасподелом вода, уз пасивне мере заштите и оптималним управљањем банатским делом хидросистема у случају наиласка великих вода.

На већим речним токовима и у зајезереним водама потребно је омогућити рекреацију у природи, а очекује се даљи развој на вештачком узгоју риба, а уколико се буду примениле адекватне мере на заштити квалитета вода, очекује се и даљи развој привредног и спортског риболова.

Минералне сировине: На основу података којима располаже Покрајински секретаријат за минералне сировине, потенцијал развоја општине представљају лежишта минералних сировина у експлоатацији :

- опекарске глине (лежиште код насеља Уљма);

- подземне воде (истражни простор на три локалитета: 1. Вршац, 2. Марковац, Гудурица и Мало Средиште и 3. Сочица и Јабланка);
- кварцног песка и шљунка (истражни простор на локалитету Сочица, Месић, Вршачке планине);
- гранита (лежиште на Вршачким планинама између Вршца и Малог Средишта).

Енергетски извори и енергетска инфраструктура:

- побољшање квалитета рада и поузданости постојеће магистралне нафтне и гасне мреже, као и даљи развој тих система/мрежа;
- гасификација градова у Републици, на бази усклађених концепција гасификације и топлификације, у сврху задовољавања потреба широке потрошње;
- с обзиром на енергетску зависност региона, посебну пажњу посветити развоју и могућностима примене алтернативних извора енергије примерених подручју (енергија ветра и сунца, биомаса и биогаз), имајући све време потребу за енергетском ефикасношћу;
- смањење конфликта између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (насеља, становништво, земљиште итд.) и предузимање одговарајућих мера за санирање негативних последица (програми рекултивације / ревитализације, отклањање штета итд.).

Туризам и заштита животне средине

природне и културне баштине

Туризам, рекреација и спорт утврђени су у националном рангу, у викенд-излетничкој зони Београда као главног емитивног центра Србије. Општина Вршац припада централној туристичкој зони, са туристичком регијом Делиблатске пешчаре и Вршачких планина. Видови туризма који ће се развијати у општини Вршац су: еколошки, ловни, сеоски... Кроз општину пролази транзитни туристички правац међународног ранга и то: друмски (Е-70) са граничним прелазом Ватин.

Према мерама **заштите животне средине** које треба преузети у насељима, њиховој околини и другим просторима, сврстава општину Вршац у подручје интензивног и умереног загађивања земљишта услед примене агротехничких мера. За ово подручје утврђује следеће мере заштите: гасификација насеља, изградња колектора за регионално прикључивање вода из насеља, савремено управљање комуналним и индустријским отпадом и контролисану примена хемијских средстава у пољопривреди. Мере заштите треба предузети и на коридорима интензивног загађивања уз саобраћајнице, као и на урбано-индустријским изворима загађивања.

У области **заштите природних добара**, утврђује се да регионални приоритет заштите природних добара има интензивна заштита водних токова, обалних подручја, заслањених терена и подручја са аутохотним шумама.

Становништво - демографија

Подручје општине, па и сам град Вршац карактерише веома шаролика национална структура настала током векова, као последица честих миграционих кретања на овом простору, узрокованих многим историјским околностима. Најбројнија су била насељавања Срба кроз читав 15. век, и готово у континуитету,

у већим или мањим таласима од 17-20 века. Задња већа досељавања вршена су колонизацијом после I и II Светског рата.

Током 18. и 19. века вршена је планско и систематско насељавање становника из Немачке, Италије, Француске и Шпаније. У истом периоду долази и до спонтаног насељавања других националности: Румуна, Мађара, Чеха, Словака и других. Данас у општини, у којој нема етнички чистог места, као и у самом граду, живи преко 20 националности.

Табела 4: Кретање укупног броја становника (1948-2002)

Насеље	Година пописа							Прос.стопа раста	
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	1948/02	1981/02
Ватин	548	586	553	489	417	316	250	-1,46	-2,47
В.Средиште	2050	2044	2120	1815	1698	1525	1340	-0,79	-1,13
Влајковац	1656	1830	1855	1530	1356	1330	1178	-0,63	-0,67
Војводинци	1196	1098	1012	902	727	588	417	-1,97	-2,68
Вршац	23038	26110	31620	34256	37513	36940	36623	0,86	-0,11
В.Ритови	500	600	636	424	224	156	91	-3,21	-4,38
Гудурица	1474	2024	2105	1560	1448	1332	1267	-0,28	-0,64
Загајица	1185	1184	1214	1055	928	791	575	-1,35	-2,31
Избиште	2506	2410	2408	2257	2094	2010	1728	-0,69	-0,92
Јабланка	850	789	760	633	536	460	281	-2,07	-3,12
Куштиљ	1666	1594	1596	1416	1189	1084	806	-1,35	-1,87
Мали Жам	999	1034	880	698	565	499	379	-1,81	-1,92
М.Средиште	436	435	405	295	223	161	120	-2,42	-2,9
Марковац	1125	1129	1042	817	717	576	329	-2,30	-3,78
Месић	490	477	470	431	392	347	227	-1,44	-2,64
Орешац	801	840	813	738	647	572	420	-1,20	-2,08
Павлиш	2356	2300	2248	2188	2137	2042	2237	-0,10	0,22
Парта	731	716	770	737	629	518	444	-0,93	-1,67
Потпорањ	590	598	637	507	453	390	311	-1,19	-1,81
Ритишево	1157	1099	1098	1017	954	802	509	-1,53	-3,04
Сочица	654	618	595	470	340	292	170	-2,53	-3,36
Стража	1261	1295	1393	1254	1207	1107	693	-1,11	-2,68
Уљма	3775	3933	4237	4391	4115	3968	3598	-0,09	-0,64
Шушара	748	851	819	648	496	473	376	-1,28	-1,33
Укупно	51792	55594	61284	60528	61005	58279	54369	0,09	-0,55

Историјски гледано, демографски трендови у општини Вршац идентични су као и у осталим деловима Баната. Миграције у и из општине, узроковане ратом и потрагом за послом, имале су огроман утицај на кретања популације. Након II светског рата политичка власт највећим делом је одговорна за планске миграције радне снаге. У скоријој прошлости, међународне економске санкције и последњи балкански рат узроковали су нове таласе досељеника углавном Срба из Хрватске и Босне и Херцеговине:

Према последњем попису становништва обављеном 2002. године укупан број становника у општини Вршац износио је 54.369. У самом граду живи 36.623 становника док у околним насељима живи 17.746 становника. Број становника по км² је 67. Број становника је у константном опадању у односу на податке о броју становника из ранијих периода. Пад броја становника просечно износи 17 становника по години.

Највећи број становника забележен је 1961. (61.284), док је најмањи број био 1948. (51.792). Највећа амплитуда пада забележена је у 1991. када је број становника опао за 6.453, као и 1948. када је број становника опао за 6.159. Запажа се да су то године у којима су била велика политичка превирања у земљи. Највећа амплитуда раста бележи се у 1961. (5690), у 1953. (3802) и у 1992. (3048). Такође, уочава се тренд стагнације у периоду од 2001-2005.

Кад је реч о природном прираштају, он има негативну димензију. На 1000 становника он износи -5, што значи да је у општини присутна “Бела куга” (већи морталитет од наталитета). Највећи негативни прираштај уочава се у 2005. (-6,1), док је најмањи био 2004. (-4,3), исте године био је и најмањи број умрлих одојчади и највећи број живорођених.

Табела 5: Имиграција становника у периоду последњих 100 година

Година	Број становника који су дошли у општину	Број изражен у процентима (%)	Број имиграната на нивоу региона
1940 и раније	364	1.69%	1946
1941-1945	472	2.20%	2147
1946-1960	5017	23.42%	29761
1961-1970	3496	16.32%	23798
1971-1980	3135	14.63%	20281
1981-1990	2451	11.44%	16617
1991-2002	6481	30.26%	35752

Просечна старост Вршчана је 40 година. У последње три године присутна је тенденција опадања просечне старости (око 2%). Највећи број становника се налази у старосној групацији од 45-49 година, док их је најмањи број изнад 80 година живота. У општини Вршац у структури становништва већи је број жена у односу на мушкарце. Процентуална разлика износи 4% у 2002. години. Интересантан је податак да је у старосној групацији од 0-19 година већи број мушке популације, од 20-29 година већи је број женског пола, док од 30-34 године опет преовлађује мушки пол, док након 35 године више има жена.

Табела 6: становништво по узрасним групама (процентуално) – 2002.⁶

	0 -14	%	15 – 64	%	65 +	%	Укупно	%
Вршац	8,459	15.6	36,999	68.1	8,912	16.4	54,369	100
Јужни Банат	50,276	16.0	214,003	68.2	49,658	15.8	313,937	100
Војводина	323,576	15.9	1,391,892	68.5	316,524	15.6	2,031,992	100
Србија	1,184,322	15.8	5,065,152	67.6	1,248,526	16.7	7,498,001	100

⁶ Извор: Општине у Србији 2006. Републички завод за статистику

Национална структура становништва изгледа овако: најбројнији су Срби - 72%, затим Румуни - 11%, Мађари - 5%, Роми - 2%, Македонци и Хрвати са приближно 1%, а сви остали чине укупно 7% становништва општине Вршац.

Табела 7: популацијске промене 1961-2002. за општину Вршац

	1961	1971	1981	1991	2002	Национ. мањине 2002	Популацијске промене у % 1961 - 2002
ВРШАЦ	31620	34256	37513	36885	36623		+15.82
Ватин	553	489	417	316	250	Срби	-54.79
В.Средиште	2120	1815	1698	1584	1340	Срби	-36.79
Влајковац	1855	1530	1356	1328	1178	Срби	-36.50
Војводинци	1012	902	727	593	417	Румуни	-58.79
В.Ритови	636	424	224	156	91	Срби	-85.69
Гудурица	2105	1560	1448	1338	1268	Срби	-39.76
Загајица	1214	1055	928	790	575	Срби	-52.64
Избиште	2408	2257	2094	2004	1728	Срби	-28.24
М.Жам	880	698	565	499	379	Румуни	-56.93
Марковац	1042	817	717	570	329	Румуни	-68.43
Орешац	813	738	647	570	420	Мешано	-48.34
Павлиш	2246	2188	2137	1999	2237	Срби	-0.40
Стража	1393	1254	1207	1107	693	Румуни	-50.25
Уљма	4237	4391	4115	3961	3598	Срби	-15.08
Шушара	819	648	496	472	376	Мађар	-54.09
Укупно села	25294	22737	20757	19278	16881		-33.26
Укупно општина	61284	60528	61005	54552	54369		-11.28

Брачни статус, број породица и деце - Највећи број Вршчана у 2002. години је у браку - 40%, 35% није се никада удавало или женило, 17% су остали без брачног партнера, док је само 7% разведено. Интересантни је да има више неожењених мушкараца, него неударених девојака, док је у укупној структури 38% разведених мушкараца, док је тај проценат код жена чак 62%. Лако је уочити да је чак четири пута више удовица, него удоваца.

Највећи број породица у Вршцу има једно дете (36%), међутим лош показатељ је да је чак 31% породица без деце. Са двоје деце је 29% породица, док са троје деце има свега 3% а са четворо - 1%. Породице са децом до 25 година старости чине 62%. Када су у питању домаћинства, највећи број је оних са два члана. Затим следе домаћинства са једним чланом, те са три и четири члана. Веома је мали број домаћинстава са 5 и више чланова. Просечан број чланова домаћинства је 2,89.

Школска спрема и запосленост

Када је реч о образовању, највећи број становништва има средњу стручну спрему - 42%, затим следе они са завршеним основним образовањем - 24%, па са завршеним 7 разредом основне школе – око 16%, док само 10% становника има завршену вишу или високу школу (5% вишу и 5% високу). Без школске спреме или са права три разреда основне школе је 6,7%.

Бруто национални доходак општине Вршац износи 27,450 милиона динара или €32,294 милиона у 2006. Бруто национални доходак општина Вршац износи 27,450 милиона динара или €32,294 милиона у 2006. Наметнуте економске санкције праћене ратом и масовним миграцијама значајно су утицале на економију општине. Нестала су бројна мала и средња предузећа из различитих сектора: текстилна, металопрерађивачка, пољопривредна и друга предузећа која су захтевала велики број запослених. Њихов нестанак резултирао је растом стопе незапослености.

У 2004. години било је запослено 12.221 у предузећима, установама, задругама и организацијама. У предузетничким радњама било је запослено 4.330 у 1.562 радње, од чега је 1.339 регистровано у Вршцу, а 223 у насељима општине. Просечан број запослених у предузетништву је 2,8. Број активног пољопривредног становништва је 3.622 (20%). У марту 2005. регистровано је 6.648 незапослених лица, а у марту 2006. - 7.104 лица, за тих годину дана стопа незапослености повећана је за 1,43%, са даљим трендом раста.

Најбројнија група незапослених у евиденцији Завода за тржиште рада су НК радници са 29,74%, док су ВК радници са 2,76% најмање заступљени. Посматрајући по секторима назаступљеније су индустрија и трговина.

Стопа запослености у Вршцу је виша него у јужно банатском округу, Војводини и Србији.

Табела 8: запошљавање (2005)⁷

	Запослени	Послодавци	Укупан број запослених	Стопа запослености
Вршац	11,759	4,614	16,373	44.3
Јужни Банат	56,689	19,804	76,493	35.78
Војводина	400,748	144,018	544,766	39.1
Србија	1,546,471	522,493	2,068,964	40.8

Запосленост у пољопривреди, као проценат укупне запослености у Вршцу, нижи је од просека јужнобанатског округа и Војводине у целини, док је проценат запослености у производњи значајно већи.

⁷

Извор: Општине у Србији 2006. Републички завод за статистику

Табела 9: Структура активног становништва
које обавља занимање по делатностима (2002.)

	Општина	Удео у укупном броју активног становништва (%)
Активно становништво – укупно	18.938	100,00
Пољопривреда, лов и шумарство	4.407	23,27
Рибарство	50	0,26
Вађење руда и камена	51	0,27
Прерађивачка индустрија	5.331	28,15
Енергетика (ел.енергија, гас, вода)	76	0,40
Грађевинарство	419	2,21
Трговина и оправка моторних возила	2.299	12,14
Хотели и ресторани	293	1,55
Саобраћај, складиштење и везе	1.078	5,69
Финансијско посредовање	286	1,51
Некретнине и остале пословне активности	300	1,58
Државна управа и одбрана и социјално осигурање	880	4,65
Образовање	776	4,09
Здравствени и социјални рад	1.304	6,88
Комуналне, друштвене и личне делатности	702	3,71
Приватна домаћинства са запосленим лицима	8	0,04

Званички подаци који показују број незапослених у 2007. години говоре о релативно великој стопи незапослености од 30,65% (у односу на податке за целу Војводину који износе 19,5%).

Табела 10: незапосленост у општини Вршац⁸

Година	Број незапослених	Незапосленост у процентима % укупне радне снаге	Жене	Жене у %	Испод 30 година у %
2005	6,856	29.5	3,737	54.5	16.81
2006	8,398	33.2	4,488	53.4	15.67
2007	7,304	30.65	3,808	52.1	15.51

ПРАВНИ ОКВИР ОПШТИНЕ ВРШАЦ

- **Правни извор** делатности и овлашћења општине Вршац чине Закон о локалној самоуправи и Статут општине.
- **Органи општине су:** Скупштина општине, Председник општине, Општинско веће и Општинска управа.
- **Скупштина** је највиши орган власти, која извршава законодавне функције и састављена је од 45 одборника који се бирају на локалним изборима, на четири године. Скупштина општине састаје се по потреби, а најмање једном у три месеца.

⁸

Извор: Национална служба за запошљавање, Одељење у Вршацу

Табела 11: Структура одборника у скупштини општине, 2008.

	Број одборника у општини	Удео у укупном броју одборника у општини
Покрет ВРЕР	18	40.00 %
ДС + мањине	15	33.33 %
СРС	8	17.78 %
СПС + ПУПС	4	8.89 %
УКУПНО	45	100.00 %

- **Општинско веће** има извршну власт у општини и чине га 13 чланова. Веће је непосредно одговорно за предлагање и извршавање одлука и других аката Скупштине општине и стара се о извршењу и располагању средствима буџета.
- **Председник општине** представља и заступа општину и наредбодавац је за извршење буџета.
- **Председник скупштине** општине Вршац организује рад Скупштине општине, сазива седнице, предлаже дневни ред и председава седницама, стара се о остваривању јавности рада Скупштине општине, потписује акте које је донела Скупштина општине и врши и друге послове које му повери Скупштина општине.
- **Повереништво за избеглице:** Извршни одбор је 08.08.1995. године решењем образовао Штаб за прихват избеглица на подручју општине Вршац. Општинско веће је до 2005. године контролисало рад повереника, а од тада повереник је самостални стручни сарадник са оперативним ангажманима усмереним ка учесталим непосредним контактима са представницима домаћих и међународних хуманитарних организација и свакодневним стручно административним пословима.

Питање избеглица и ИРЛ је у великој мери повезано са социјалном заштитом. У новој организацији Општинске скупштине је и члан општинског већа задужена за подручје социјалне заштите, тако да су створени повољнији институционални услови за развој ове области.

ПОГЛАВЉЕ 2.

Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у општини Вршац

Према подацима Повереништва Комесаријата за избеглице РС на територији општине Вршац у периоду од 1992. до 2008. године евидентирано је 3.882 избеглих и прогнаних лица из Босне и Херцеговине и Хрватске и 493 интерно расељених лица са Косова и Метохије (од тога око 2/3 ромске популације).

По последњем попису 2005. регистровано је 1167 избеглих лица и 363 интерно расељена лица. Податак говори да је дошло до осетног смањења броја припадника ове популације, и то првенствено услед великог броја избеглих лица која су постала држављани РС. Мањи је број избеглих лица која су се вратила у матичне државе или се преселила у треће земље.

Социјални актери општине, на које је упућена ова популација су пре свега: Повереник Комесаријата за избеглице РС, локална самоуправа, Центар за социјални рад, Национална служба за запошљавање и међународне хуманитерне организације које раде уз подршку УНХЦР-а.

Друштвена интеграција: избегла лица нису посебно организована и због тога је њихова, интеграција отежана. Додатни фактор је разлика у друштвеним обрасцима између њихових матица и новог простора, али и због неравноправности у остварењу грађанских права. Пасивност избеглица и ИРЛ у локалној заједници у односу на сопствене проблеме утиче и на мању осетљивост локалне заједнице према проблемима и потребама избеглица и ИРЛ.

ПОГЛАВЉЕ 3.

Анализа ситуације и закључци

Анализа ситуације у којој се решава питање положаја избеглица и ИРЛ обухвата четири врсте квалитативних анализа:

1. преглед документације о ширем радном окружењу,
2. анализу стања (SWOT),
3. анализу заинтересованих страна и
4. анализу проблема.

1. **Преглед документације** о радном окружењу, обухватила је неколико кључних националних стратешких докумената релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, стратешка документа општине Вршац реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и ИРЛ у општини.

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002);
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национална стратегија привредног развоја РС 2006-2012;
- Национална стратегија запошљавања 2005-2010;
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012;
- Стратегија развоја социјалне заштите (2005);
- Национални план акције за децу (2004).

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама. Имајући у виду уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама, али он још није усвоје. Локална стратешка документа значајна за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Вршац су: Стратешки план социјалне заштите 2008-2012; Међуопштинска стратегија развоја социјалне заштите 2008/2012 (Алибунар, Бела Црква, Вршац и Пландиште); Акциони план за младе и Акциони план за Роме. Референтни оквир је Регионални социо-економски програм Баната (РСЕПД), а у фази израде је стратегија локалног економског развоја.

Програми и пројекти за избегле и ИРЛ који су до сада реализовани у општини Вршац

Општина Вршац је уз подршку многих донатора до сада реализовала бројне програме за избеглице и сврстала се у ред општина која у великој мери решава основне стамбене потребе ове популације.

Од 1998. број колективних центара смањен је са пет на 1 колективни центар. 1999. изграђено је избеглично насеље Влајковац са 20 стамбених јединица за 20 вишечланих породица. 2000. изграђено је избеглично насеље

Гудурица са 20 стамбених јединица за 20 вишечланих породица и организована самоизградња за 10 стамбених јединица у којима је смештено 30 вишечланих породица. Уз помоћ ИНТЕРСОС-а откупљено је 11 сеоских домаћинстава за 11 вишечланих породица. Колективни центар "Хелвеција" затворен је 2007. године а сва лица корисници центра трајно су смештени. Уз помоћ Данског савеза за избеглице саграђена је вишестамбена зграда са 10 стамбених јединица за 19 вишечланих породица. Сопственим средствима општина Вршац је откупила 30 сеоских домаћинстава за 30 вишечланих породица. За 17 лица којима је смештај у установе био најадекватнији облик заштите, организован је трајан смештај у геронтолошке центре и социјалне установе.

У Вршцу је реализован пројекат СДФ за писање бизнис планова за 20 породица.

Најважнији закључци ове анализе су следећи:

- национална стратегија за решавање питања избеглих и ИРЛ (2002) дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потребно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана, али недостаје јој актуелизација и усклађивање са реалним стањем;

- остале наведене националне стратегије пружају начелну основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и ИРЛ којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја;

- локална документа општине Вршац до сада се нису експлицитно бавила питањима од директног и непосредног значаја за избегло-прогнану популацију, мада су они препознати као посебно осетљива друштвена група, али без спецификованог програма. Њихови проблеми и потребе се не посматрају изоловано од потреба осталих угрожених група становништва општине Вршац;

- програми и пројекти за изегле и ИРЛ који су до сада реализовани, као и они коју су у току, бавили су се стамбеним збрињавањем, грантовима за почетни бизнис и континуираном помоћи школској деци.

2. Анализу стања у локалној заједници извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у домену подршке избеглицама и ИРЛ и сагледавања капацитета и слабости, као и могућности и препрека са којима се суочава заједница. Следи приказ SWOT анализе Анализа стања у локалном систему подршке избеглицама и ИРЛ.

SWOT анализа

Унутрашње снаге локалног система	Унутрашње слабости локалног система
<ul style="list-style-type: none"> - стручан постојећи кадар - политичка воља - отворена буџетска линија - сензибилитет домицилног становништва - активан однос избеглих и ИРЛ и заинтересованост - велики број напуштених сеоских домаћинстава - спремност привредних субјеката за помоћ и сарадњу - локални стратешки документ - географски положај 	<ul style="list-style-type: none"> - капацитети градске средине - недовољна наменска буџетска средства - неусвојен ЛАП - општа незапосленост - недовољан и неповољан стамбени фонд - непостојање базе података

SWOT анализа

Спољашње могућности	Спољашње претње
<ul style="list-style-type: none"> - регионално удруживање - стратешки документи на националном нивоу - активан однос избеглих и ИРЛ и заинтересованост - донације - фондови 	<ul style="list-style-type: none"> - светска економска криза - политичка нестабилност - повећање броја незапослених - транзиција

Најважнији закључци ове анализе

- **Главна снага** општине Вршац је искуство у партнерским пројектима и заинтересованости локалне самоуправе у изградњи социјалне сигурности и заштите.

- **Слабости општине** су присуство истих проблема код домицилног становништва, недовољна развијеност општине и недостатак цивилног сектора. Област самоорганизовања избеглица и ИРЛ је такође недовољно развијена.

- **Спољашње могућности** су повећана активност државе на овом плану уз помоћ државних и покрајинских Фондова. Израда СП као олакшавање приступа Фондовима.

- **Препреке** су нестабилна политичка ситуација и општа незапосленост као и ерозија друштвене вредности.

3. анализу заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у општини Вршац које су диференциране на крајње кориснике/це ЛАП-а (различите групе избеглих и ИРЛ) и кључне partnere локалној самоуправи у развијању и примени мера и програма.

Крајњи корисници/це услуга локалног акционог плана су: радно способна избегла и ИРЛ која немају одговарајућу квалификацију за потребе привреде и лица која немају потребна лична документа.

Кључни актери општине Вршац који су на различите начине одговорни и/или укључени у активности везане за положај избеглица и ИРЛ су:

1. Повереништво Комесаријата за избеглице које ради на решавању статусних питања и препознавању свеобухватне проблематике избеглица и ИРЛ.

2. Општинска управа која обезбеђује основну документацију, а у складу са својим овлашћењима и надлежностима (извод из књиге рођених...)

3. Центар за социјални рад, као кадровски и стручно добро опремљена институција социјалне заштите која пружа помоћ у приступању правима из области социјалне заштите, а у складу са Законом о социјалној заштити и Одлуком о проширеним правима за општину Вршац.

4. Црвени крст, који спроводи програме хуманитарне помоћи угроженима, дистрибуцију хране, хигијенских пакета, обуће и одеће и других потрепштина.

5. Национална служба за запошљавање – Одељење Вршац која у оквиру својих редовних делатности евидентира и пружа помоћ у запошљавању избеглим и ИРЛ.

6. Јавне службе које се у решавање проблема избеглица и ИРЛ укључују у складу са потребама и својим надлежностима.

Локални актери своје активности спроводе у сарадњи са:

- Комесаријатом за избеглице, који даје упутства и смернице за рад повереника за избеглице, а која се односе на статусна питања, питања смештаја и приступа свим основним правима.

- УНХЦР-ом у делу који се односи на интегративне програме становања, а које УНХЦР спроводи са својим партнерима.

- Српски демократски форум, организацијом која већ неколико година спроводи пројекат прибављања докумената као и пружања правне помоћи за избегла и прогнана лица.

- Данским саветом за избеглице, организацијом која пружа правну помоћ за ИРЛ.

- ИНТЕР СОС-ом као реализатором пројекта трајне интеграције кроз доделу грантова у грађевинском материјалу и откупом сеоских домаћинстава.

- Носиоцима хуманитарних и развојних програма УНХЦР-ом и ИОМ-ом.

4. Анализу проблема је показала да су главни проблеми избеглих и ИРЛ у општини Вршац следећи:

- **Приступ личним документима, решавање статуса и личних докумената у РС** – Великом броју избеглих и расељених лица основни проблем чини остваривање права на лична документа (држављанство и пребивалиште) у РС, због административних и финансијских потешкоћа у прибављању докумената потребних за подношење захтева за пријем у држављанство и након тога за издавање личне карте. Велики део избегличке популације је управо због овога искључен из система социјалне заштите РС (право на материјално обезбеђење породице, туђа нега и помоћ, дечији додатак, родитељски додатак и др.). Такође је присутан и део избегличке популације који се још увек није определио за интеграцију и прихватање држављанства РС из страха да би то била препрека у остваривању или решавању до сада нерешених права у матичним земљама (имовинска прва, права на пензију, упис радног стажа и сл.).

- **Стамбено питање – збрињавање и друштвена интеграција** – Стамбени статус избеглих и расељених лица је индикатор на основу кога се може оценити неравноправан положај ових лица у односу на домицилно становништво. Велики део избегличке популације је решило своје стамбено питање. УНХЦР и СДЦ су у сарадњи са локалном самоуправом и корисницима ових објеката, изградили куће у Влајковцу и Гудурици и станове у Вршцу. Мањи део породица је решило стамбени проблем куповином сеоских имања. И поред ових добрих резултата, још увек је становање кључни егзистенцијални проблем.

- **Приступ здравственој и социјалној заштити** – Према Закону о здравственој заштити избегла и расељена лица имају потпуно иста права као и домицилно становништво. Међутим, у овој области евидентни су велики проблеми у остваривању овог права, због нерешеног статуса већег броја избеглих лица, којима током пописа избеглица 2001/2005. године статус избеглице није потврђен или се нису на овај попис одазвала. Ова лица су или у поступку за добијање држављанства РС или још увек нису ни поднела захтев за добијање истог, немају у РС ни боравиште ни пребивалиште, те немају право на здравствену заштиту ни по једном основу. Међу овим лицима је велики број старих и болесних лица, која због неукости и болести веома тешко превазилазе административне препреке да би ово прво остварили. Недовољна брига о сопственом здрављу код избеглица и ИРЛ је пратилац њихових живота. Евидентирају се и појаве посттрауматског ратног синдрома код избеглица и ИРЛ.

- **Образовање деце и одраслих** – Право на образовање се у пракси остварује у потпуности. Сва деца избеглих лица су укључена у образовни систем на свим нивоима школовања. Потешкоће се јављају једино међу децом расељених лица са Косова и Метохије ромске националности, која су само делимично укључена у систем редовног школовања, због недостатка средстава или језичке баријере.

- **Висок проценат незапослених** – Избеглице и ИРЛ у локалној заједници нису били обухваћени до сада ни једним пројектом Националне службе за запошљавање за преквалификацију или самозапошљавање. Незапосленост је присутна у високом проценту међу избегличком и расељеничком популацијом. Због ниског степена образовања и неквалификованости, примарно међу расељеним лицима са Косова и Метохије, али и међу избеглицама, овој популацији је веома тешко да нађе стално запослење, па се великим делом она издржавају радећи слабо плаћене и нередовне сезонске послове илил послове "на црно". Део ове популације такође има администратвних потешкоћа у прибављању доказа о стеченој квалификацији у матичним земљама, као и доказа о оствареном радном стажу или праву на пензију. Све ово доводи до израженог сиромаштва међу великим делом избеглих и расељених лица.

Полазећи од целовите слике проблема избеглица и ИРЛ, идентификују се следеће карактеристике њиховог положаја:

- Недовољни и неодговарајући социјално материјални потстицаји за интеграцију избглих и ИРЛ

- Неодговарајућа подршка старим избеглим и ИРЛ без породичне бриге млађих чланова

- Висок степен сиромаштва међу изгеглицама и ИРЛ

- Нерешено питање одговарајућег стамбеног смештаја избеглих и ИРЛ

- Слаба интегрисаност деце избеглица и ИРЛ

- Висок проценат незапослених избеглица и ИРЛ у локалној заједници

- ИРЛ не поседују потребну личну документацију: услед измештених или уништених матичних књига, неуспостављене системске сарадње са надлежним институцијама, као и великог броја непријављене новорођене деце.

На основу идентификованих проблема, утврђују се могући правци за њихово превазилажење:

1. Прављење социјалне карте – потребна је теренска активност на детаљном истраживању социјалних потреба како би се добила реална слика индивидуалног стања и избегао колективан приступ што омогућује реалнију расподелу ресурса;

2. Проширење активности Центра за социјални рад и формирање мултисекторског тима за ефикаснији приступ и помоћ избеглицама и повратницима. Улога Центра са стручним капацитетима које поседује, може значајније допринети целовитом задовољењу потреба избеглица и ИРЛ;

3. Повезивање са локалним НВО које би се бавили или се већ баве помагању избеглим-прогнаним, повратницима или Ромима чија проблематика је посебно тешка јер их у структури повратника има преко 60%;

4. Формирање проејтног тима – групе за израду пројеката и контакта са међународним организацијама које могу бити значајна подршка локалној самоуправи у решавању питања која су критична за избеглице и ИРЛ, али и за локално становништво;

5. Стручно образовање и обука – проблем запошљавања избеглица и ИРЛ не може се решити без поправљања њихове образовне структуре. Могуће обуке треба да су повезане са локалним потребама привреде. Идеално је да приватни сектор буде укључен у дизајнирање курсева како би се задовољиле потребе локалних компанија.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ:

Из претходних анализа може се закључити следеће:

- специфичан статус општине Вршац у многоне ограничава поље деловања за решавање проблема ове циљне групе, иако општина Вршац има значајне капацитете за унапређење положаја избеглих и ИРЛ, нарочито у области људских ресурса, институционалног искуства и спремности локалне самоуправе да се бави питањима ове групе грађана;

- нерешено стамбено питање вишечланих породица и проблеми у располагању сопственом имовином у земљама и местима порекла, значајно доприносе социјалном сиромаштву и неповољном квалитету живота избеглих и ИРЛ и представљају проблем саме локалне заједнице;

- постојање великог броја лица без правног субјективитета – „Правно невидљива лица“, тј. лица која нису уписана у матичне књиге на територији Србије, као и лица која су уписана у матичне књиге а не поседују одговарајућа лична документа, посебно припадници РАЕ заједнице који живе у неформалним насељима;

- избегла и ИРЛ у општини Вршац имају неадекватни образовни ниво што у односу на структуру локалне привреде отежава њихово запошљавање и активно укључивање у живот локалне заједнице;

- пасивност, слаба самоорганизованост и лоша информисаност самих избеглих и интерно расељених лица додатно доприносе њиховом незадовољавајућем положају и релативно ниском нивоу интегрисаности у локалну заједницу;

- изузетно лош економски и друштвени положај интерно расељених жена, припадница РАЕ заједнице, које живе у неформалним насељима.

Препоруке за будуће планирање унапређења положаја избеглих и ИРЛ

- Покренути иницијативу за већа финансијска издвајања из републичког и општинског буџета, а такође и иницирати формирање фонда за решавање стамбених проблема свих ратом погођених лица која се налазе на територији општине Вршац.

- Умрежавање и ефикаснија сарадња локалне самоуправе и свих кључних актера значајних за решавање проблема избеглих и ИРЛ, уз коришћење свих стручних људских ресурса и досадашњег искуства различитих институција и организација.

- Формирати Центар РАЕ заједнице за пружање помоћи и подршке у решавању проблема становника неформалних насеља из категорије избеглих и ИРЛ.

- Организовати укључивање младих припадника РАЕ заједнице у основношколско образовање.

- Повећати запошљавање преквалификацијом радно способних избеглих и ИРЛ за дефицитарна занимања и познате послодавце.

- Обезбедити континуиране едукативне програме и обуке за жене припаднице РАЕ заједнице.

ПОГЛАВЉЕ 4.

Приоритетне групе

Критеријуми за одабир приоритетних група међу избеглим и интерно расељеним становништвом:

- материјални и здравствени статус породица – степен угрожености
- бројност породице као приоритет
- видљивост/невидљивост циљне групе и њеног проблема
- ресурси локалне заједнице-којима располаже и овлашћења која има
- активан приступ – спремност корисничке групе на активизам и самоорганизовање
- избеглице које немају решено стамбено питање
- избеглице и ИРЛ који имају тешкоће правне природе (нпр. Нерешено питање личних докумената за ИР) и недовољан приступ информацијама.

На бази критеријума који су се пре свега базирали на тежини и раширености проблема са којима се суочавају грађани из избегличке и ИРЛ популације, овај акциони план ће примарно бити усмерен на следеће групе:

- самохрани родитељи
- стара лица
- болесна лица
- ОСИ
- Самачка домаћинства
- Незапослени а радно способни
- Стамбено незбринуте породице
- Породице са већим бројем деце/лица без личних докумената
- Хронично оболела лица
- Роми

Евидентирано је 3.882 избеглих и прогнаних лица из Босе и Херцеговине и Хрватске и 493 интерно срасељених лица са Косова и Метохије (од тога око 2/3 ромске популације).

ПОГЛАВЉЕ 5.

Општи и специфични циљеви ЛАП-а

Локалним акционим планом за унапређење положаја избеглих и ИРЛ, дефинисан је општи циљ који је реално могуће остварити у периоду од 2009-2013. године и то путем систематских и одрживих програма у општини Вршац. Постављени циљ се базира на анализи стања, локалних ресурса и капацитета, као и на утврђеним потребама избеглих и ИРЛ у општини Вршац, а у складу је са националним стратешким опредељењима.

Општи циљ

1. Побољшање животног стандарда избеглица и ИРЛ – решавањем стамбених питања, запошљавањем и доступности образовања (ИРЛ-Роми)

Побољшати квалитет живота избеглица и ИРЛ на територији општине Вршац, кроз програме трајног решења стамбених питања и програме запошљавања.

Специфични циљеви

1. у периоду 2009-2011. година, стамбено збринути 15 најугроженијих избегличких и ИРЛ породица, откупом 15 кућа у руралним срединама;
2. у периоду 2009-2013. година, обезбедити средства за грађевински материјал за завршетак започете градње стамбене јединице или адаптацију постојећих, за 30 стамбених јединица у сарадњи са КИРС-ом;
3. у периоду 2012. године стамбено збринути 15 најугроженијих породица изградњом 15 стамбених јединица + 3 стамбене јединице за социјално угрожено домицилно становништво;
4. у периоду 2009-2013. године подстицати самозапошљавање средствима локалног фонда за развој пољопривреде, малих и средњих предузећа, у сарадњи са МСП и Фондом за развој АПВ.

ПОГЛАВЉЕ 6.

Активности – задаци за реализацију ЛАП

Табела локалног акционог плана

Специфични циљ 1: У периоду 2009-2011. стамбено збринути 15 најугроженијих избегличких и ИРЛ породица откупом 15 кућа у руралним срединама.									
Ред. бр.	Активности	Период реализације (од – до)	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси			Носилац активности	Партнери у реализацији
					Људски	Финансијски	Материјални		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.1.	Идентификовање најугроженијих породица	III квартал 2009. год	Идентификована најмање 15 породица И и ИРЛ	Број идентификовани породица	Постојећи људски ресурси	+	+	Повереник	Општинско веће Месне заједнице
1.2.	Идентификовање расположивих сеоских домаћинстава	IV квартал 2009. год	Идентификована најмање 15 слободних домаћинстава	Број идентификовани сеоских домаћинстава	Постојећи људски ресурси	+	+	Повереник	Месне заједнице
1.3.	Прављење финансијске конструкције и плана прикупљања средства за откуп сеоских домаћинстава	IV квартал 2009. године	Направљен план и отпочети контакт са донатором	Број и заинтересованост донатора	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа	Донатори , КИРС
1.4.	Формирање комисије за одабир породица	I квартал 2010. године	Формирана комисија	Решење	Постојећи људски ресурси		+	Локална самоуправа	
1.5.	Одређивање критеријума за одабир	I квартал 2010. године	Правилник о испуњавању услова	Усвојен правилник	Постојећи људски ресурси			Општинска комисија	КИРС
1.6.	Обезбеђена финансијска средства за 15 сеоских домаћинстава	II, III квартал 2010. године	Обезбеђена средства за куповину 15 сеоских домаћинстава	Износ обезбеђених средстава	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа	Идентификовани донатор, КИРС

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.7.	Објављивање конкурса - јавни позив	IV квартал 2010. године	Објављивање јавног позива – конкурса	Расписан конкурс	Постојећи људски ресурси	+	+	Општинска комисија	КИРС
1.8.	Избор кандидата (породица)	IV квартал 2010. године	Разматрање пријава	Изабрано 15 породица И и ИРЛ	Постојећи људски ресурси	+	+	Општинска комисија	Донатор, КИРС
1.9.	Реализација куповине (купопродајни уговор)	I квартал 2011. године	Купљено 15 сеоских домаћинстава за 15 најугроженијих породица	Број купљених кућа	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа	Породице, КИРС, Донатор
1.10.	Усељавање породица	II квартал 2011. године	15 породица усељено у куће	Број збринутих породица				Општинска комисија, Повереник	Породице, КИРС, Донатор

Специфични циљ 2: У периоду 2009-2013. обезбедити средства за грађевински материјал за завршетак започете градње стамбене јединице или адаптацију постојећих, за 30 стамбених јединица у сарадњи са КИРС-ом.									
Ред. бр.	Активности	Период реализације (од – до)	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси			Носилац активности	Партнери у реализацији
					Људски	Финансијски	Материјални		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
2.1.	Идентификовати породице које имају потребе за подршком	III квартал 2009. год	Идентификовати породице којеимају подршку у грађевинском материјалу	Број идентификовани породица	Постојећи људски ресурси	+	+	Повереник	Месне заједнице
2.2.	Обезбедити средства – подршку за програм	III квартал 2009. год	Обезбеђење средства за подршку за 5 породица И и ИРЛ	Број породица за које је обезбеђена подршка	Постојећи људски ресурси			Локална самоуправа	КИРС Донатори
2.3.	Израда критеријума за одабир приоритетних породица	III квартал 2009. године	Направљени критеријуми	Квалитет критеријума	Постојећи људски ресурси	+	+	Општинска комисија	КИРС
2.4.	Одабир приоритетних породица	IV квартал 2009. године	Одабрано 6 породица	Број породица	Постојећи људски ресурси	+	+	Општинска комисија	КИРС
2.5.	Реализација помоћи	IV квартал 2009. године	Подељена помоћ		Постојећи људски ресурси			Повереник Општинска комисија	КИРС
2.6.	Исти круг активности ће се одвијати за:	Током 2010. године	(за 6 породица)						
2.7.	Исти круг активности ће се одвијати за:	Током 2011. године	(за 6 породица)						
2.8.	Исти круг активности ће се одвијати за:	Током 2012. године	(за 6 породица)						
2.9.	Исти круг активности ће се одвијати за:	Током 2013. године	(за 6 породица)						

Специфични циљ 3: До краја 2012. године стамбено збринути 15 најугроженијих породица изградњом 15 стамбених јединица + 3 стамбене јединице за социјално угрожено домицилно становништво.

Ред. бр.	Активности	Период реализације (од – до)	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси			Носилац активности	Партнери у реализацији
					Људски	Финансијски	Материјални		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
3.1.	Идентификовање најугроженијих породица	III квартал 2009.	Идентификација најмање 15 И и ИРЛ и најмање 3 соц.угр.прод.дом	Број идентификованих породица	Постојећи људски ресурси	+	+	Повереник Социјални радник	Центар за социјалан рад
3.2.	Обезбеђивање и опремање адекватне општинске локације за градњу	IV квартал 2009, I, II квартал 2010	Обезбеђење земљишта са инфраструктуром потр.површине	Поврина идентификованог грађ.земљишта	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа	
3.3.	Прављење финалне конструкције и плана прикупљања средстава за изградњу	II, III квартал 2009.	Направљен план и контакти са донаторима	Број заинтересованих донатора	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа	Донатори КИРС
3.4.	Израда пројектне документације и одабир извођача радова	IV квартал 2010.	Пројектно решење, познат извођач радова	Идејно решење	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа	Донатор КИРС
3.5.	Отпочињање градње стамбених јединица	I квартал 2011.	Грађење стамбени зграде	Број изграђених станова	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа Извођач радова Надзорни орган	Донатор КИРС
3.6.	Формирање комисије за одабир породица	II квартал 2011.	Формирана комисија	Решење	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа	Донатор КИРС
3.7.	Одређивање критеријума за одабир породица	II квартал 2011.	Правилник о критеријумима	Усвојен правилник	Постојећи људски ресурси	+	+	Општинска комисија	Донатор КИРС
3.8.	Објављивање конкурса за доделу стамб. јединица	III квартал 2011.	Објављивање конкурса за стабене јединице	Расписан конкурст	Постојећи људски ресурси	+	+	Општинска комисија	Локални медији

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
3.9.	Прикупљање и обрада поднетих пријава	III квартал 2010.	Разматрање пријава	Број пријављених породица	Постојећи људски ресурси	+	+	Општинска комисија	
3.10.	Одлука о расподели	IV квартал 2011.	Одабрано 15+3 породица	Број изабраних породица	Постојећи људски ресурси	+	+	Општинска комисија	Донатор КИРС
3.11.	Технички пријем стабених објеката	I квартал 2012.	Израђено 15+3 стамбених јединица	Број изабраних породица	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа	
3.12.	Усељавање корисника	II квартал 2012.	15 И и ИРЛ +3 дом.ст. усељено	Број збринутих породица	Постојећи људски ресурси	+	+	Локална самоуправа	Донатор КИРС

Специфични циљ 4: У периоду 2010-2013. године подстицати самозапошљавање средствима локалног фонда за развој пољопривреде, малих и средњих предузећа, у сарадњи са МСП и Фондом за развој АПВ.									
Ред. бр.	Активности	Период реализације (од – до)	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси			Носилац активности	Партнери у реализацији
					Људски	Финансијски	Материјални		
4.1.	Испитати заинтересованост између И и ИРП	I квартал 2010.	Идентификовати најмање 5 породица	Број заинтересованих породица	Постојећи људски ресурси	+	+	Канцеларија за ЛЕР, Повереник	Национална служба за запошљавање
4.2.	Истражити локалне потребе и потребе тржишта	I квартал 2010	Идентификовати области за породични бизнис	Профилисана активност	Постојећи људски ресурси	+	+	Канцеларија за ЛЕР	Национална служба за запошљавање, Привредна комора, Удружења малих и средњих предузећа
4.3.	Направити план целовите подршке породицама које се одлуче за самозапошљавање	II квартал 2010.	Направљен индивидуални план за сваку породицу	Број и квалитет планова	Постојећи људски ресурси	+	+	Канцеларија за ЛЕР, Повереник	Национална служба за запошљавање, Регионални центар за друштвено економски развој БАНАТ
4.4.	Организовати едукације и консултације за носиоце породичног бизниса	III квартал 2010.	Организовати едукације и консултације	Број семинара и консулт.задовољст. корисник	Постојећи људски ресурси			Канцеларија за ЛЕР, Повереник	Национална служба за запошљавање, Регионални центар за друштвено економски развој БАНАТ
4.5.	Реализовати први круг подршке	IV квартал 2010.	Грантове добило 5 породица	Број породица, износ гранта	Постојећи људски ресурси			Локални фонд за развој пољопривреде, малих и средњих предузећа	Фонд за развој АПВ, Покрајински секретаријати, КИРС, Донатори
4.6.	Исти круг активности ће се одвијати за:	(током) 2011.	Грантове добило 5 породица						
4.7.	Исти круг активности ће се одвијати за:	(током) 2012.	Грантове добило 5 породица						
4.8.	Исти круг активности ће се одвијати за:	(током) 2013.	Грантове добило 5 породица						

ПОГЛАВЉЕ 7.

Ресурси/буџет

Процењено је да ће за реализацију Локалног акционог плана 2009-2013. године, бити укупно потребно око 800.000 ЕУР. Средства за реализацију овог Локалног плана, обезбедиће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских средстава, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана, као и из других доступних извора. Потенцијални донатори и фондови на које ће се ослањати реализација ЛПА су ИОМ, УНХЦР, АСБ, УСАИД, Покрајински фонд за избеглице, Фонд за развој и други доступни извори.

Уколико се буду развијали програми социјалног становања и социјалног становања под заштићеним условима, локална самоуправа ће поред већ наведених средстава из локалног буџета, обезбедити и опремљено грађевинско земљиште за ове програме.

Поступајући у складу са донетим националним стратегијама, очекује се и финансијска подршка ресорних министарстава у реализацији активности ЛПА.

Процена цене коштања ЛПА ће се радити за сваку годину посебно, односно за сваки од специфичних задатака који су идентификовани.

У приступу реализацији овог ЛПА, полазиће се од идентификовања и коришћења свих већ постојећих ресурса у локалној заједници (како људских тако и материјалних), а инсистираће се на већој самоорганизованости и учешћу корисничке популације.

ПОГЛАВЉЕ 8.

Планови за примену

Аранжмани за примену ЛПА у општини Вршац обухватају **локалне структуре и различите мере и процедуре** које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

1. **Структуре за управљање процесом примене ЛПА и**
2. **Структуре које су оперативне и примењују ЛПА**

Структуру за управљање процесом примене ЛПА, након његовог усвајања, представљаће Савет за управљање миграцијама и трајна решења. Савет за миграције ће, као део свог будућег рада, направити План управљања применом локалног плана.

Савет за управљање миграцијама и трајна решења као управљачка структура има следеће задатке:

- у потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене Локалног плана;
- именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације Локалног плана;
- обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења положаја избеглих и ИРП у локалној заједници;
- одржава контакте са свим учесницима у реализацији Локалног плана;
- управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивања успешности (евалуације) Локалног плана;
- одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог ЛАП чине институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са ЛАП-ом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног плана има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана;
- Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују Локалним планом;

- Редовно достављање извештаја координатору/ки Савет за управљање миграцијама и трајна решења о свим активностима на спровођењу Локалног плана;

- Учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;

- Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2010. год. припремаће Савет за управљање миграцијама и трајна решења уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, Савет ће формирати и одговарајуће радне тимове.

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуација).

ПОГЛАВЉЕ 9.

Праћење и оцена успешности

Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације) ЛАП је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛАП ради предлагања евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.

Временски оквир: Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2009-2013. године. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично - једном годишње и подносиће се извештај Скупштини Општине Вршац до половине децембра. Финална евалуација обавиће се на крају 2013. године.

Предмет мониторинга и евалуације: Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.

Кључни индикатори утицаја за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:

- број нових услуга - локалних мера/програма за избегла и ИРЛ;
- обухват избеглих и ИРЛ новим услугама и мерама;
- структура корисника/ца услуга и мера/програма;
- ниво укључености различитих актера у пружање услуга избеглим и ИРЛ у локалној заједници;
- обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглим и ИРЛ;
- структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим и ИРЛ (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

Процесни индикатори за праћење и оцењивање успешности примене ЛАП су дефинисани у склопу табеле Локалног акционог плана

- Број породица стамбено збринутих
- Број закључених уговора о раду
- Број лица која су добила сертификате о преквалификацији
- Број и врста едукативних радионица и број учесника
- Број потписаних протокола о сарадњи са одабраним НВО организацијама.

Методe и технике мониторинга и евалуације: За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су:

евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете), извештавање и др.

Савет за управљање миграцијама и трајна решења биће одговорна за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције - вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Тим за МиЕ чине представници/це - стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглих и ИРЛ, као и представници/це корисничких група овог Локалног плана. Савет за управљање миграцијама и трајним решењем ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.

САДРЖАЈ

У В О Д	1
Уводна реч председника општине Вршац.....	1
Шта је Локални план акције за унапређење положаја избеглих и ИРЛ.....	2
Учесници у процесу локалног акционог планирања.....	3
Сажетак / Резиме.....	4
ПОГЛАВЉЕ 1	6
Основни подаци о општини Вршац.....	6
Географски подаци о општини.....	6
ПРИВРЕДА.....	7
Туризам и заштита животне средине.....	11
Природне и културне баштине.....	11
Становништво - демографија.....	11
Школска спрема и запосленост.....	15
ПРАВНИ ОКВИР ОПШТИНЕ ВРШАЦ.....	16
ПОГЛАВЉЕ 2	18
Подаци о избеглим и интерно расељеним лицима у општини Вршац.....	18
ПОГЛАВЉЕ 3	19
Анализа ситуације и закључци.....	19
Програми и пројекти за И и ИРЛ који су до сада реализовани у општини Вршац.....	19
ЗАКЉУЧЦИ И ПРЕПОРУКЕ:.....	24
Препоруке за будуће планирање унапређења положаја избеглих и ИРЛ.....	24
ПОГЛАВЉЕ 4	26
Приоритетне групе.....	26
ПОГЛАВЉЕ 5	27
Општи и специфични циљеви ЛАП-а.....	27
Општи циљ.....	27
Специфични циљеви.....	27
ПОГЛАВЉЕ 6	28
Активности – задаци за реализацију ЛАП.....	28
Табела локалног акционог плана.....	28

ПОГЛАВЉЕ 7	34
Ресурси/буџет.....	34
ПОГЛАВЉЕ 8	34
Аранжмани за примену.....	35
ПОГЛАВЉЕ 9	37
Праћење и оцена успешности.....	37

Република Србија
ОПШТИНА ВРШАЦ
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ВРШАЦ

Број: 011-043/2009-II-01
Датум: 04.12.2009. год.
Вршац, Трг победе 1

ПРЕДСЕДНИК
СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ
Стевица Назарчић